

УДК 392.1+81'28(477.86)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/57-2-26>**Світлана ЛИЧУК,***orcid.org/0000-0003-4508-7368*

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри мовознавства

Івано-Франківського національного медичного університету

(Івано-Франківськ, Україна) svitlanavl@ukr.net

НАЗВИ ВИКОНАВЦІВ ОБРЯДОВИХ ДІЙСТВ (НА МАТЕРІАЛІ ГОВІРОК СІЛ СТЕЦЕВИ І СТЕЦІВКИ)

У статті розглянуто зібрану автором в польових умовах народну лексику на позначення родинної обрядовості. Зокрема представлено лексико-семантичну групу 'Назви виконавців обрядових дій' у говірках сіл Стецеви і Стецівки Снятинської територіальної об'єднаної громади Коломийського району Івано-Франківської області, Україна. Підґрунтям для аналізу родинної обрядової термінології став покутський мовний континуум. У межах ЛСГ описано чотири підгрупи. До першої підгрупи зараховуємо назви, пов'язані з вагітністю та народженням дитини. Другу підгрупу становлять назви, пов'язані з хрещенням дитини. До третьої підгрупи відносимо весільну обрядовість. Четверту підгрупу формують назви поховального обряду. Кожна підгрупа в свою чергу поділяється на семи, об'єдні за семантикою. **Мета** статті – продемонструвати та проаналізувати назви головних виконавців обрядових дійств, які супроводжують людину від народження до смерті, звернути увагу на фонетичні вияви у різних підгрупах. У досліджуваних говірках використовується побутова лексика, яка характерна для мешканців Покуття інших говірок та прилеглих територій інших говорів, зокрема буковинського та наддністрянського. **Методологія** дослідження передбачає використання таких загальнонаукових методів: системного, систематизації та описового. **Наукова новизна** розвідки полягає в лексикографічному вивченні загальної лексики окремого регіону України та науковому осмисленні досліджуваного сегмента діалектної лексики. **Висновки.** Аналіз фактичного матеріалу та результати дослідження можуть бути використані для укладання різного типу словників, а також у навчальній роботі для викладання навчальних курсів та спецкурсів з лексикології, діалектології

Ключові слова: говірка, обряд, обрядова дія, лексема, номен, номінація, діалект, лексико-семантична група, підгрупа, сема.

Svitlana LYCHUK,*orcid.org/0000-0003-4508-7368*

Candidate of Philology,

Associate Professor at the Department of Linguistics

Ivano-Frankivsk National Medical University

(Ivano-Frankivsk, Ukraine) svitlanavl@ukr.net

VOCABULARY OF FAMILY RITUALS (ON THE MATERIAL OF STECEVA AND STECIVKA'S SPEECHES)

The article examines the folk vocabulary collected by the author in the field to denote family rituals. In particular, the lexical-semantic group "Names of performers of ritual actions" is presented dialects of the villages of Stetseva and Stetsivka of the Snyatyn Territorial United Community of the Kolomyia District of the Ivano-Frankivsk Region, Ukraine. The basis for the analysis of family ritual terminology was the Pokut language continuum. Four subgroups are described within LSG. The first subgroup includes names related to pregnancy and childbirth. The second subgroup consists of names associated with the baptism of a child. The third subgroup includes wedding rituals. The fourth subgroup is formed by the names of the funeral rite. Each subgroup, in turn, is divided into semas, united by semantics. **The purpose** of the article is to demonstrate and analyze the names of the main performers of ritual actions that accompany a person from birth to death, to pay attention to phonetic manifestations in various subgroups. In the researched dialects, everyday vocabulary is used, which is characteristic of the inhabitants of Pokuttia and other dialects and adjacent territories of other dialects, in particular, Bukovyna and Naddnistranshchyna. The research **methodology** involves the use of the following general scientific methods: systematic, systematization and descriptive. **The scientific novelty** of intelligence consists in the lexicographic study of the general vocabulary of a separate region of Ukraine and the scientific understanding of the studied segment of the dialect vocabulary. **Conclusions.** Analysis of factual material and research results can be used to compile different types of dictionaries, as well as in educational work for teaching educational courses and special courses in lexicology, dialectology.

Key words: speech, ritual, ritual action, lexeme, nomen, nomination, dialect, lexical-semantic group, subgroup, sema.

Постановка проблеми. Села Стечева і Стецівка належать до покутського говіркового масиву. Обидва населені пункти відносяться до Снятинської об'єднаної територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області, Україна. Говірки ще не були предметом ґрунтовного дослідження. Нас зацікавила народна лексика родинної обрядовості, яка охоплює поняття, пов'язані з основними обрядами: родильним, весільним і поховальним.

Аналіз останніх досліджень. Системне вивчення родинної обрядовості розпочалося від середини ХІХ ст. Багато відомостей про сімейні обряди можна знайти в різних літературних джерелах ХХ ст. В останні десятиліття родова обрядовість українців розглядалася переважно з детальним описом усіх її етапів, а також спробами порівняльного аналізу у межах різних історико-етнографічних регіонів України. Внесок у розробку цієї тематики в регіональному аспекті зробили відомі мовознавці у працях з діалектології, зокрема гуцульський говір досліджував М. Бігусяк (Бігусяк, 1997), Покуття – М. Паньків (Паньків, 1997), Донеччину – В. Дроботенко (Дроботенко, 2001), надсянський говір – Л. Хомчак (Хомчак, 2010), середньополіські говори Житомирщини – Г. Гримашевич (Гримашевич, 2012), Бойківщину – О. Боряк (Боряк, 2018), С. Маховська (Маховська, 2011), У. Мараєва (Мараєва, 2015) Буковину – Л. Колеснік (Колеснік, 2016) та інші.

Актуальність нашої розвідки зумовлена відсутністю комплексного дослідження лексики на позначення родинних обрядів, зокрема лексикотематичної групи 'Назви обрядових дій та їх виконавців' говірок сіл Стечеви і Стецівки. Це перша спроба проаналізувати зібрану в польових умовах народну лексику покутян.

Метою пропонованої статті є системний аналіз лексики, зафіксованої в двох покутських говірках. Джерельною базою послуговувало розмовно-побутове мовлення жителів зазначеного ареалу. Об'єктом дослідження стали апелятиви та їх тлумачення з погляду семантики. Доказовою базою послужили приклади живого спілкування мешканців говірок.

Виклад основного матеріалу. Сімейні звичаї – це наша культурна спадщина. Вони супроводжують людину все життя – від народження до смерті. Лексика родинної обрядовості охоплює основні обряди: народження, хрещення, весілля і поховання.

Лексико-семантична група 'Назви виконавців обрядових дій' включає чотири підгрупи.

До першої підгрупи зараховуємо назви, пов'язані з вагітністю та народженням дитини. У номінації вагітної жінки молодшого покоління поширена літературна назва *вагітна* (субст. прикм.). У мовленні старшого покоління фіксуємо застарілі назви, які виходять з ужитку, *зрубана*, *к'ш'ка*, а також рідко вживається росіянізм *береміна* у значенні 'вагітна жінка'. Для номінації вагітної жінки поширені різноманітні евфемістичні назви: *при на|д'її* (фон. вар. *при на|г'її*), *та|ка |ходи*, *у та|к'ім с|тан'ї*, *у по|ложин'ї*, *в особ|ливому |стан'ї*. Сема 'породілля' представлена заст. назвою *поро|д'їл':а* (фон. вар. *поро|г'їл':а*). Описово це значення виражають також дієсловами *уро|дила*, *розро|диласи* та описова назва *|маїе ди|тину*, *уро|дила ди|тину*, *|н'їс'л'а |род'їв*. Вагітної жінки та породіллі стосувалися певні заборони. За місцевим звичаєм на ворота, де живе породілля, чіпляли червону квітку. Це означало повернення породіллі додому. Вдома до хрещення маму з дитиною могли відвідувати тільки близькі родичі, з метою збереження їхнього здоров'я.

Другу підгрупу становлять назви, пов'язані з хрещенням дитини. Хрещення – важлива релігійна обрядова дія, яка є початком нових родинних зв'язків, кумівства. У номінації хрещених батьків побутують питомі назви. Найпоширенішою назвою семи 'хрещений батько' є номінація *на|нашко* < сх.-ром. мов, молд. нэ́на ш, рум. pănas, pănasă від лат. *nunnus < nonnus 'чернець, доглядач дітей, вихователь', що зіставл. з дінд. paňá 'мама', укр. нє́ня 'мама' (ЕСУМ, 4: 36) та словосполучення *х|реснії |бат'ко*, *хриш|чениї |бат'ко*. Ця назва разом із відповідником жіночого роду поширена і в інших говірках південно-західних регіонів, пор. бук. *нанáшко*, *нанáшул*, *нанáшка* 'т.с.' (СБГ, 2005: 315; Колеснік, 2016: 238), у наддністрянських говірках ці лексеми позначають ще й іншу семантику: *нанáшка* 'хрещена мати', 'старша жінка', 'жінка', 'сусідка'; *нанáшко* 'старший чоловік' (Шило, 2008: 183).

Відповідно опозиційну сему 'хрещена мати' виражають номени *на|нашка* та номінативне словосполучення: *х|ресна |мама*, *хриш|чена |мама*, пор. пок.-бук. (Колеснік, 2016: 239). Сема 'хрещеник' виражена питомими назвами *пох|ресник*, *пох|ресниця*. Запозичення *ф'ін* 'похресник', *ф'ї|на* 'похресниця' спостерігаємо в сусідніх покутських говірках. Субстантивовані прикметники *х|реснії*, *х|ресна* виражають значення: 'хрещений батько', 'хрещена мати'. Номени *пох|ресник* і *пох|ресниця* вживаються зі значеннями 'хрещеник' та 'хрещениця' відповідно.

За народним звичаєм у селах Стечеви і Стецівки весільна пара бере за вінчальних батьків своїх хресних бат'ків. Сема 'хреснені батьки для рідних батьків дитини' у досліджуваних говірках виражена літ. назвами кум і ку|ма < псл. kuma, що є скороченням слова, яке пох. з народної латині [commater] 'хресна мати' (ЕСУМ, 3: 138). Почесне місце при хрещенні дитини мають с|тарший кум і с|тарша ку|ма. Ці назви переплітаються з назвами весільної обрядовості, оскільки хреснені батьки наречених завжди виконують роль свідків на весіллі. Номен кум і ку|ма вживаються в значенні 'весільні свідки'. Дослідниця Н. Хібеба також зазначила таку ж роль хресних батьків у бойківських говірок (Хібеба, 2007). У говірковому мовленні кумами між собою є й ті, хто хрестив одну дитину, вони називають один одного |кумом і ку|мою. На хресних батьків покладають важливі обов'язки щодо виховання своїх похресників, вітання з Днем народження, допомоги при потребі. Хресні батьки присутні на Першому Святому Причасті, щоб бути разом у цей важливий і особливий для дитини день. Близькі стосунки між ними тривають все життя.

До третьої підгрупи відносимо весільну обрядовість. Вона об'єднує такі семи: 'назви наречених', головних персонажів весільного обряду, 'назви батьків наречених', 'назви одружених учасників', 'назви неодружених учасників весілля', 'назви виконавців окремих обрядових дій'.

Значення 'наречена' виражене загальнопоширеною назвою *молода* та лексемами *нари|чена*, номінативним словосполученням |пан'і *молода* заст. назвою *кн'і|гин'а*, пор. бук. *княгиня*, *княгиня* 'молода, наречена' (СБГ, 2005: 213), гуц. *княгиня* 'наречена' (Хобзей, 2013: 327), бойк. 'т.с.' (Онишкевич 1, 1984: 361). Відповідно значення 'наречений' представлене лексемою *молодий*, номінативним словосполученням *пан молодий*, літ. назвою *нари|чений* та заст. номеном назвою *к|н'ез'*, пор. бук. *князь*, *кнєзь* 'молодий, наречений', гуц. *князь* 'наречений' (Хобзей, 2013: 327). До наречених звертаються ще *пан*, |пан'і.

Сема 'батьки наречених у день весілля' передана номеном *сва|ти*, а також батьки молодої чи молодого використовують форму звертання *с|вате*, *с|вахо*. Рідше використовують лексему |родич'і в значенні 'батьки' або таку семантику виражають описово: |мама і |тато *молодо*, |мама і |тато *молодой*. Господарів, батьків наречених, у домі яких відбувається весілля, називають множинною назвою |газди, фон. вар. |газди. Значення 'нерідний батько нареченої або нареченого', 'нерідна мати нареченої або наре-

ченого', які виконують функції рідних батьків на святі номінують описово: *буў за |тата*, |була за |маму. Звертанням до 'весільних свідків' теж є номінативні словосполучення: найчастіше |матка і |бат'ко, рідше в'ін'|чал'ний |бат'ко, в'ін'|чал'на |матка, в'ін'|чал'н'і бат'ки (у мовленні молодшого покоління).

Основним засобом вираження поняття 'сватачі, чоловіки, які приходять на сватання' є лексеми *с|тарос|ти* з подвійною акцентуацією (у старости запрошують братів батька або матері молодого або їхніх синів чи зятів), *сва|ти* (старости зі своїми жінками і дітьми). Номен *с|тароста* має також значення 'розпорядник весілля', напр. *Старости мусє россадити гостей за сків. Коли мологі виртаюци с|любю, один з них заводи їх до хати або до палаткі. За це молода подая старотам виликі вішиті рушники.*

Групу неодружених учасників весілля, які виконують певну роль на святі, об'єднують семи 'подруги нареченої', 'друзі нареченого', 'друзі нареченої', 'дівчата, які тримають весільні свічки'. Значення 'подруги нареченої' виражене номенами *д|ружка*, фон. вар. *д|рушка* з можливим уточненням *с|тарша д|ружка* (*д|рушка*), |перша *д|ружка* (*д|рушка*). Старшою дружкою може бути двоюрідна сестра по батькові або по мамі. Сільське весілля більш осучаснюється, тому останнім часом старшою дружкою є найкраща подруга нареченої, хоч і не рідня. Номен *д|ружки* (*д|рушки*) виражає також сему 'подруги нареченої'.

У значенні 'друзі нареченого' поширені лексеми *д|ружба* з уточненням *с|тарший д|ружба*, |перший *д|ружба*. Аналогічно сему 'друзі нареченого' пердає назва *друж|би*.

Значення 'люди, які приходять на весілля' виражають загальні назви |гос'т'і (фон. вар. |гос'к'і), атрибутивне словосполучення *сто|ронск'і* |гос'т'і (|гос'к'і), субст. прикметник *сто|ронск'і* (не місцеві). У значенні 'гості' поширені прикметникові назви *ви|с'іл'ний* (ч. р.), *ви|с'іл'на* (ж. р.) та збірні назви *ви|с'іл'н'і*, |молод', *молод'ож*. Лексема *бо|йари* зі значенням 'гості нареченого' вийшла з ужитку, хоча вона залишилась у весільній пісні «Встаньте бояри...». Сема 'дівчата, які тримають весільні свічки' представлена єдиною лексемою *св'і|тиўка*. Їх може бути найбільше чотири і різного віку. Рідше найстаршу дівчину називають атрибутивним словосполученням *с|тарша св'і|тиўка*.

У весільній обрядовості велике значення мають рідні, родина, сусіди, колеги, які допомагають у підготовці до весілля. Обрядові дії пов'язані з виготовленням ритуальних пред-

метів, скажімо випікання калачів, тортів і різних солодошів, прикрашання вхідних дверей будинку, воріт, палатки – все це потребує часу і ретельної підготовки. Родину в говірках називають терміном *фа|м'іл'і́я*, що запозичене з нім. мови, позначає ‘близьких родичів, родину, сім'ю’. Це слово з таким же значенням відоме у наддністрянських говірках (Шило, 261) та ін. Сема ‘жінки, які співають обрядові пісні під час весілля, печуть весільний хліб і т. ін.’ виражена лексемами *с|вашки*, *ж'ін|ки-пом'іч|ниц'і*, *ж'ін|ки*, *шо сп'і|вають до в'ін|ка*. Чоловіків, які допомагають до і після весілля номінують *чолов'і|ки-пом'ічн|ки*, *ро|б'ітн|ки до па|латки*. У значенні ‘той, хто відповідає за алкогольні напої на весіллі’ (завжди чоловіки) реєструємо номен *ко|м'ірн|к* та прийменникові назви *в'ід ко|мори*, *в'ід п'ів|ниц'і*, *в'ід сто|доли* (залежить від місця зберігання алкогольних напоїв).

Четверту підгрупу формують назви поховального обряду. У досліджуваних говірках фіксуємо такі назви покійника: субст. прикметники *по|к'їнн|й*, пох. *по|к'їнн|к* та відповідник жіночого роду *по|к'їна*, *по|к'їни|ца*, *по|мерл|й*, *по|мерла*, пох. *мирт|вец* (сп. р.) та *ни|б'ішч|к*, *ни|б'ошч|к* і

відповідники жіночого роду *ни|б'ішка*, *ни|б'ошка*. Описово виражене значення ‘людей, які одягають покійника’: *т'і / шо |мий|ут*, *т'і / шо |уби|рай|ут*, *т'і / шо зби|рай|ут*. Сема ‘псалтирник, той, хто читає псалми над покійниками’ виражена єдиним номеном *гій|ек*, а самі псалми передано назвою *саф|тур'і*. Значення ‘гробар’ репрезентує лексема *гра|бар* < пол. grabarz від свн. grabaere ‘землекоп’ (ЕСУМ, 1: 579) та описова назва – *тої / шо ко|пай|е йа|ми*.

Висновок. Отже, український народ має багату культуру, величезний скарб якої складається з цінностей, надбаних багатьма поколіннями. Культурні терміни на позначення головних дійових осіб в обрядовій народній лексиці, зібраній в говірках сіл Стецівки і Стецівки, мають дещо різне походження, різну функціональну специфіку, однак засвідчують єдиний мовний світ різних говорів, говірок та всієї української нації.

Перспективи подальших досліджень запропонованої тематики полягають у виявленні та збагаченні словника народних назв, у дослідженні їхньої етимології, у граматичному діалектно-літературному та міжмовному контактуванні, у виявленні відмінностей між ними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бігусяк М. В. Лексика традиційних сімейних обрядів у гуцульському говорі: дис... канд. філол. наук: 10.02.01. Прикарпатський ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 1997. 208 с.
2. Боряк О. О. Україна, держава: обряди життєвого циклу. Енциклопедія історії України: Україна – Українці. Кн. 1 / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. К.: В-во «Наукова думка», 2018. 608 с.
3. Гримашевич Г. І. Актуальні проблеми дослідження середньополіських говірок. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2012. Вип. 31. С. 39-42.
4. Гуцульські світи. Лексикон. Хобзей Н. та ін. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2013. 668 с.
5. Дроботенко В. Ю. Лексика сімейних обрядів у говірках Донеччини: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01. Донецький національний ун-т. Донецьк, 2001. 23 с.: схем.
6. Етимологічний словник української мови. У 7 т. / ред. О. С. Мельничук та ін. К.: Наук. думка, 1982. 1982–2013.
7. Колеснік Л. О. Номінація людини в покутсько-буковинських говірках: генеза та просторове варіювання: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Національна академія наук України, Інститут української мови. Київ, 2016. 581 с.
8. Мараєва У. М. Феномен народної обрядовості українців: соціально-філософський аналіз: автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03. НАПН України, Ін-т вищ. освіти. Київ, 2015. 20 с.
9. Маховська С. Весільні традиції українсько-російського порубіжжя (за матеріалами польових досліджень сіл Луганської області). Народна творчість та етнологія. 2011. № 1. С. 99-105.
10. Онишкевич М.Й. Словник бойківських говірок. У 2 частинах / авт. Онишкевич М.Й. Ч. 1., Ч. 2. К.: Наук. думка, 1984.
11. Паньків М. Внутрісімейні відносини на Покутті (II половина XIX ст. – 30 роки XX ст.). Народознавчі зошити. 1997. № 2 (14). С. 105-110.
12. Руснак Ю. М. Лексика родинних обрядів у буковинському діалекті: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2010. 376 арк.
13. Словник буковинських говірок / заг. ред. Н. В. Гуйванюк. Чернівці: Рута, 2005. 688 с.
14. Хібеба Н.В. Структурно-семантична організація весільної лексики бойківських говірок: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2007. 20 с.
15. Гуцульські світи. Лексикон / Хобзей Н., Сімович О., Ястремська Т., Дидик-Меуш Г. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2013. 668 с.
16. Хомчак Л. Лексика родильної обрядовості в південно-західному та північному наріччях: власнепологовий етап. Волинь – Житомирщина. 2010. № 22(2). С. 372-380.
17. Шило Г. Наддністрянський регіональний словник. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. 288 с.

REFERENCES

1. Bihusiak, M. V. (1997). *Leksyka tradytsiinykh simeinykh obriadiv u hutsulskomu hovori* [Vocabulary of traditional family rites in the Hutsul language]: dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.01. Prykarpatskyi un-t im. V. Stefanyka. Ivano-Frankivsk. 208 s. [in Ukrainian].
2. Boriak, O. O. (2018). *Ukraina, derzhava: obriady zhyttievoho tsyклу*. Entsyklopediia istorii Ukrainy: Ukraina – Ukraintsi. Kn. 1 [Ukraine, the state: rites of the life cycle] / Redkol.: V. A. Smolii (holova) ta in. NAN Ukrainy. Instytut istorii Ukrainy. K.: V-vo «Naukova dumka». 608 s. [in Ukrainian].
3. Hrymashevych, H. I. (2012). Aktualni problemy doslidzhennia serednopoliskykh hovirok [Actual problems of the study of Middle Polish dialects]. *Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiiienka. Filolohichni nauky*. Vyp. 31. S. 39-42. [in Ukrainian].
4. Khobzei, N., Simovych, O., Yastremska, T. & Dydyk-Meush, H. (2013). *Hutsulski svity. Leksykon* [Hutsul worlds. Lexicon]. Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha NAN Ukrainy. 668 s.
5. Drobotenko, V. Yu. (2001). *Leksyka simeinykh obriadiv u hovirkakh Donechchyny* [Vocabulary of family rites in the dialects of Donetsk region]. avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.01. Donetskyyi natsionalnyi un-t. Donetsk. 23 s.: skhem. [in Ukrainian].
6. Melnychuk, O. S. ta in. (1982). *Etymolohichni slovnyk ukrainskoi movy*. U 7 t. [Etymological dictionary of the Ukrainian language. In 7 vols.]. K.: Nauk. dumka, 1982 – 2013. [in Ukrainian].
7. Koliesnik, L. O. (2016). *Nominatsiia liudyny v pokutsko-bukovynskykh hovirkakh: heneza ta prostorove variuvannia* [Nomination of a person in Pokut-Bukovyn dialects: genesis and spatial variation]. dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.01. Natsionalna akademiia nauk Ukrainy, Instytut ukrainskoi movy. Kyiv. 581 s. [in Ukrainian].
8. Maraiieva, U. M. (2015). *Fenomen narodnoi obriadovosti ukraintsv: sotsialno-filosofskyi analiz* [The phenomenon of folk rituals of Ukrainians: socio-philosophical analysis]. avtoref. dys. ... kand. filos. nauk : 09.00.03. NAPN Ukrainy, In-t vyshch. osvity. Kyiv. 20 s. [in Ukrainian].
9. Makhovska, S. (2011). *Vesilni tradytsii ukrainsko-rosiiskoho porubizhzhia (za materialamy polovykh doslidzhen sil Luhanskoi oblasti)* [Wedding traditions of the Ukrainian-Russian borderlands (based on the materials of field studies of the villages of the Luhansk region)]. *Narodna tvorchist ta etnolohiia*. № 1. S. 99-105. [in Ukrainian].
10. Onyshkevych, M.I. (1984). *Slovnyk boikivskykh hovirok*. U 2 chastynakh [Dictionary of Boyki sayings. In 2 parts] / author Onishkevich M.Y. Ch. 1., Ch 2. K.: Nauk. dumka. [in Ukrainian].
11. Pankiv, M. (1997). *Vnutrisimeini vidnosyny na Pokutti (II polovyna KhIKh st. – 30 roky KhKh st.)* [Intra-family relations in Pokutty (second half of the 19th century – 30 years of the 20th century)]. *Narodoznavchi zoshyty*. № 2 (14). S. 105-110. [in Ukrainian].
12. Rusnak, Yu. M. (2010). *Leksyka rodynnykh obriadiv u bukovynskomu dialekti* [Vocabulary of family rites in the Bukovyna dialect]. dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.01. Cherniv. nats. un-t im. Yu. Fedkovycha. Chernivtsi. 376 ark. [in Ukrainian].
13. Huivaniuk, N. V. (2005). *Slovnyk bukovynskykh hovirok* [Dictionary of Bukovinian dialects]. Chernivtsi: Ruta. 688 p. [in Ukrainian].
14. Khibeba, N.V. (2007). *Strukturno-semantychna orhanizatsiia vesilnoi leksyky boikivskykh hovirok* [Structural-semantic organization of the wedding vocabulary of Boyki sayings]. avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.01. Lviv. nats. un-t im. I. Franka. Lviv. 20 s. [in Ukrainian].
15. Khobzei, N. (2013). *Hutsulski svity. Leksykon* [Hutsul worlds. Lexicon]. Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha NAN Ukrainy, 2013. 668 s. [in Ukrainian].
16. Khomchak, L. (2010). *Leksyka rodylnoi obriadovosti v pivdenno-zakhidnomu ta pivnichnomu narichchiakh: vlasne polohovyi etap* [Vocabulary of birth rites in South-Western and Northern dialects: the birth stage itself]. *Volyn – Zhytomyrshchyna*. № 22(2). S. 372-380. [in Ukrainian].
17. Shylo, H. (2008). *Naddnistrianskyi regionalnyi slovnyk* [Transnistrian regional dictionary]. Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha NAN Ukrainy. 288 s. [in Ukrainian].